Για την κοινωνική ανασυγκρότηση της Αριστεράς

Η μακροχρόνια κρίση της Αριστεράς δεν είναι απλώς εκλογική ή συγκυριακή, αλλά εδράζεται σε μια βαθύτερη κοινωνική αποδυνάμωση. Η κατάσταση αυτή αποτελεί βασική πτυχή της νεοφιλελεύθερης οργάνωσης των κοινωνικών σχέσεων και, όπως αναλύθηκε ειδικότερα σε πρόσφατο κείμενο στην *Εποχή* , οδηγεί στη στρατηγική εξάρτηση. Για να αντιστραφεί αυτή η πορεία, η ανασυγκρότηση της Αριστεράς προϋποθέτει την ενεργοποίηση των υποτελών τάξεων και τη συνάρθρωσή της με ένα οργανωμένο πολιτικό υποκείμενο.

Η παρούσα ανάλυση προσεγγίζει αυτό το στοίχημα από τη σκοπιά των συγκεκριμένων πρακτικών που μπορούν να θεμελιώσουν εκ νέου σταθερούς δεσμούς. Εξετάζει τις επιλογές αντιπροσώπευσης, τις επικοινωνιακές τεχνικές διεύρυνσης της απεύθυνσης και τις μορφές συμμετοχής και οργανωτικής συγκρότησης που μετατρέπουν την πολιτική υποστήριξη σε ενεργή παρέμβαση. Το πολιτικό περιεχόμενο παραμένει ο πρωτεύων παράγοντας, καθώς προσδιορίζει τα εκπροσωπούμενα συμφέροντα και τη στρατηγική κατεύθυνση, ενώ οι παραπάνω πρακτικές διαμορφώνουν τους όρους πρόσληψης, διάδοσης και οργανωτικής του ανάπτυξης.

Εμπειρικό σημείο αναφοράς της ανάλυσης αποτελούν κυρίως πρόσφατες πολιτικές διεργασίες στις Ηνωμένες Πολιτείες, σε συνδυασμό με συμπληρωματικά στοιχεία από τη Βραζιλία. Αφορμή δίνει η εκλογική ενίσχυση αριστερών και προοδευτικών υποψηφίων στις αμερικανικές ενδιάμεσες εκλογές της 3ης Νοεμβρίου 2026, στο πλαίσιο της ευρύτερης επικράτησης των Δημοκρατικών σε Γερουσία και Βουλή, όπου εξελέγησαν οκτώ υποψήφιοι με εθνική ή τοπική στήριξη των Δημοκρατικών Σοσιαλιστών της Αμερικής (DSA), οι έξι για πρώτη φορά. Μέσα από επιλεκτικές αντιπαραβολές με την ελληνική εμπειρία, επιδιώκεται να ανιχνευθούν οργανωτικά και επικοινωνιακά εργαλεία που μπορούν να αξιοποιηθούν κριτικά, ανάλογα με τις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε κοινωνικού σχηματισμού.

Κοινωνική προέλευση των υποψηφίων και αντιπροσώπευση

Η επιλογή υποψηφίων αποτελεί μία από τις πρακτικές μέσω των οποίων διαμορφώνεται η πολιτική έκφραση των υποτελών κοινωνικών τάξεων και ομάδων. Στο πλαίσιο αυτό εντάσσεται η ενίσχυση της παρουσίας προσώπων με προϋπηρεσία σε εργατικά επαγγέλματα. Σύμφωνα με την καταγραφή του Τζάρεντ Άμποτ στις 6 Νοεμβρίου, οι Δημοκρατικοί στο νέο Κογκρέσο που είχαν διανύσει τουλάχιστον το μισό του εργασιακού τους βίου σε τέτοια επαγγέλματα πριν από την είσοδό τους στην πολιτική αυξήθηκαν από δώδεκα σε είκοσι έναν (αύξηση 75%). Πέρα όμως από την αμιγώς εργατική

προϋπηρεσία, η σύνδεση με τον κόσμο της εργασίας συγκροτείται και μέσα από τη σταθερή γείωση των υποψηφίων στους εργατικούς και συνδικαλιστικούς αγώνες. Χαρακτηριστική είναι η περίπτωση της Αλεξάντρια Οκάσιο-Κορτές, την οποία η οργάνωση των DSA στη Νέα Υόρκη (NYC-DSA) κάλεσε στις 14 Νοεμβρίου να διεκδικήσει το προεδρικό χρίσμα των Δημοκρατικών ενόψει του 2028, σε συνδυασμό με πρωτοβουλίες των DSA για την ανάπτυξη συμμαχιών με συνδικάτα και κοινωνικές οργανώσεις. Παρότι η ίδια δεν προέρχεται από βιομηχανικά ή παραδοσιακά εργατικά επαγγέλματα, έχει οικοδομήσει ισχυρούς δεσμούς με το εργατικό κίνημα μέσα από την έμπρακτη στήριξή της σε απεργιακές κινητοποιήσεις (όπως στις πικετοφορίες των εργαζομένων της Amazon στο Στάτεν Άιλαντ, στην απεργία στην αγορά τροφίμων του Hunts Point στο Μπρονξ και στις κινητοποιήσεις των εργαζομένων της UPS). Οι κινήσεις αυτές συναντούν ευνοϊκότερες κοινωνικές διαθέσεις, καθώς το 2026 το 71% των Αμερικανών εκφράζει θετική στάση απέναντι στα συνδικάτα, ενώ το 47% επιθυμεί ενίσχυση της επιρροής τους, έναντι 43% το 2023.

Η εργατική προέλευση μπορεί να λειτουργεί ως στοιχείο συμβολικής αναγνώρισης, χωρίς να συνεπάγεται αυτομάτως την πολιτική εκπροσώπηση εργατικών συμφερόντων. Η σημασία της ενισχύεται όταν συνδέεται με διαρκείς οργανωτικούς δεσμούς και έμπρακτη στήριξη των κινητοποιήσεων, μέσω των οποίων οι εκπροσωπούμενες κοινωνικές δυνάμεις διατηρούν τη δυνατότητα να διαμορφώνουν αιτήματα, να ελέγχουν τους αντιπροσώπους τους και να επηρεάζουν την παρέμβασή τους. Υπό αυτούς τους όρους, τόσο η ανάδειξη εργατικών και συνδικαλιστικών στελεχών όσο και η σταθερή σύνδεση πολιτικών προσώπων με τους εργατικούς αγώνες μπορούν να λειτουργούν σε δύο αλληλένδετες κατευθύνσεις. Αφενός, δημιουργούν δυνατότητες αμοιβαίας ενίσχυσης κοινωνικής και θεσμικής παρέμβασης, καθώς οι κοινωνικοί αγώνες αποκτούν θεσμική έκφραση και η παρουσία στους θεσμούς μπορεί να διευρύνει τα περιθώρια κοινωνικής διεκδίκησης. Αφετέρου, η σταθεροποίηση αυτών των σχέσεων συμβάλλει στην αποκρυστάλλωση ενός διακριτού πολιτικού πόλου των λαϊκών τάξεων, προσδίδοντας οργανωτική συνέχεια στην εκπροσώπηση των συμφερόντων τους πέρα από την εκάστοτε εκλογική συσπείρωση.

Μια διαφορετική διάσταση αναδεικνύεται μέσα από την παρουσία υποψηφίων μεταναστευτικής προέλευσης, όπως η Μελάτ Κίρος και η Ρασίντα Τλάιμπ. Η ανάδειξή τους, σε συνδυασμό με το πολιτικό περιεχόμενο της παρέμβασής τους, αμφισβητεί έμπρακτα τον αποκλεισμό που επιχειρεί να νομιμοποιήσει η τραμπική αντιμεταναστευτική πολιτική. Συγκροτεί έτσι ένα πεδίο μετωπικής αντιπαράθεσης, γύρω από το οποίο μπορεί να συσπειρωθεί ευρύτερη αντικυβερνητική δυσαρέσκεια. Παράλληλα, η σύνδεση της μεταναστευτικής εμπειρίας με την εργασία, την κατοικία και τις υλικές προϋποθέσεις άσκησης των δικαιωμάτων επιτρέπει τη διαμόρφωση κοινών διεκδικήσεων μεταξύ κοινωνικών τμημάτων διαφορετικής καταγωγής. Το ήδη διαμορφωμένο αίτημα ισότιμης αναγνώρισης αποκτά έτσι περιεχόμενο που αφορά τους όρους κοινωνικής αναπαραγωγής ευρύτερων λαϊκών στρωμάτων. Σε αυτή τη σύνδεση έγκειται η κριτική οικειοποίηση και κοινωνική ανανοηματοδότηση της φιλελεύθερης παρακαταθήκης των Δημοκρατικών, μέσω της οποίας η διεκδίκηση ισότιμης πολιτικής παρουσίας υπερβαίνει μια αποκλειστικά ταυτοτική πρόσληψη της κοινωνικής ένταξης. Ενδεικτική αυτής της οριοθέτησης είναι και η στάση της Μελάτ Κίρος και

άλλων νεοεκλεγμένων προοδευτικών και σοσιαλιστών βουλευτών, που καταψήφισαν την υποψηφιότητα του Χακίμ Τζέφρις για την διεκδίκηση της προεδρίας της Βουλής των Αντιπροσώπων. Παρότι η ανάδειξή του προοιωνίζεται την εκλογή του πρώτου μαύρου προέδρου του σώματος, η άρνηση στήριξής του υπογραμμίζει ότι η συμβολική εκπροσώπηση δεν υποκαθιστά το πολιτικό και κοινωνικό περιεχόμενο της ηγεσίας.

Δίκτυα ψηφιακής διάδοσης και διαμόρφωση της πολιτικής ατζέντας

Η κοινωνική εμβέλεια αυτών των παρεμβάσεων συνδέεται και με τις επικοινωνιακές τεχνικές μέσω των οποίων το πολιτικό τους περιεχόμενο κυκλοφορεί και προσλαμβάνεται. Η σημασία τους έγκειται στη δυνατότητα ενεργοποίησης κοινωνικών σχέσεων μέσα σε συνθήκες εξατομίκευσης και κατακερματισμού που χαρακτηρίζουν τη νεοφιλελεύθερη κοινωνική οργάνωση. Στο ψηφιακό πεδίο, η δυνατότητα αυτή εξαρτάται και από τους αλγοριθμικούς όρους ρύθμισης της ορατότητας, οι οποίοι επηρεάζουν την πρόσβαση διαφορετικών πολιτικών δυνάμεων στα κοινωνικά ακροατήρια.

Η εξέταση των τεχνικών ψηφιακής διάδοσης στις καμπάνιες του Λούλα ντα Σίλβα και του Ζοχράν Μαμντάνι (για τη δημαρχία της Νέας Υόρκης) αποκτά ιδιαίτερη σημασία υπό συνθήκες ασύμμετρης αλγοριθμικής ενίσχυσης. Η έρευνα των Huszár κ.ά. για το Twitter, δημοσιευμένη στο *PNAS* το 2022, κατέγραψε μεγαλύτερη ενίσχυση των κύριων κομμάτων της Δεξιάς έναντι εκείνων της Αριστεράς και της Κεντροαριστεράς σε έξι από τις επτά χώρες που εξετάστηκαν. Στη Βρετανία, η πρόσθετη εμβέλεια έναντι της αντίστροφης χρονολογικής ροής ανερχόταν σε 176% για τους Συντηρητικούς και 112% για τους Εργατικούς, ενώ στον Καναδά σε 167% για τους Συντηρητικούς και 43% για τους Φιλελεύθερους. Τα ευρήματα αυτά προσδιορίζουν ένα πεδίο άνισων όρων προβολής, εντός του οποίου οι πολιτικές δυνάμεις μπορούν να επιδιώξουν τη διεύρυνση της απεύθυνσής τους, αξιοποιώντας ωστόσο διακριτές μορφές και χρήσεις της ψηφιακής επικοινωνίας.

Στην καμπάνια του Λούλα, η παρέμβαση του Αντρέ Ζανόνες μέσω του καναλιού WhatsApp «Στρατός του Λούλα» λειτούργησε πρωτίστως ως μηχανισμός συντονισμένης διανομής και αλγοριθμικής πίεσης. Αξιοποιώντας έναν κλειστό δίαυλο μαζικής αναμετάδοσης με εκατομμύρια συνδρομητές, ο μηχανισμός αυτός μετέτρεπε τους υποστηρικτές σε ενεργό δίκτυο κρούσης με συγκεκριμένες καθημερινές «αποστολές»: συγχρονισμένες κοινοποιήσεις, στοχευμένα σχόλια, πλήρη παρακολούθηση βίντεο για τη συσσώρευση σημάτων αλληλεπίδρασης (*engagement signals*) και προώθηση του υλικού σε προσωπικές συνομιλίες και ομάδες, πέρα από τις αυτοματοποιημένες ροές των πλατφορμών. Ταυτόχρονα, η επιλεκτική αποχή από την αλληλεπίδραση με αντίπαλες αναρτήσεις απέβλεπε στην αποφυγή της πρόσθετης αλγοριθμικής ενίσχυσής τους, ενώ η οικειοποίηση οικείων λαϊκών συμβόλων και άμεσου, καθημερινού λόγου αποσκοπούσε στο να διαπεράσει τον κλειστό κύκλο των κομματικών υποστηρικτών και να προσεγγίσει αναποφάσιστους ή αποστασιοποιημένους ψηφοφόρους. Πρόκειται, επομένως, για μια κατεξοχήν οριζόντια και αποκεντρωμένη στη διάχυσή της πρακτική μαζικής αναμετάδοσης, η οποία επενεργεί στους όρους ορατότητας και κυκλοφορίας του μηνύματος.

Αντίθετα, στην καμπάνια του Μαμντάνι η ψηφιακή στρατηγική εδράστηκε κυρίως στην πρωτογενή παραγωγή περιεχομένου και στη θεματική και πολιτισμική αναπλαισίωση της δημόσιας συζήτησης. Η παραγωγή σύντομων, άμεσων βίντεο συνέδεε σταθερές προγραμματικές αιχμές (όπως το κόστος ζωής, τα ενοίκια και οι δημόσιες συγκοινωνίες) με συγκεκριμένα καθημερινά προβλήματα, αξιοποιώντας επιτόπια γυρίσματα, συνομιλίες στον δρόμο και ταχεία επεξεργασία του υλικού. Αντί ενός κεντρικά καθοδηγούμενου μηχανισμού μαζικής αναμετάδοσης, η διανομή ακολουθούσε πολυκαναλική στρατηγική προσαρμοσμένη στη μορφή κάθε μέσου, με αναδημοσίευση σε Instagram, TikTok, YouTube και άλλες πλατφόρμες, παρουσία σε podcasts και συνεργασίες με δημιουργούς περιεχομένου. Οι συνεργασίες αυτές επέτρεπαν στο πολιτικό μήνυμα να κυκλοφορεί σε ακροατήρια που δεν συγκεντρώνονταν ήδη γύρω από τους κομματικούς λογαριασμούς, ενώ το κανάλι μετάδοσης στο Instagram συγκροτούσε έναν δίαυλο άμεσης ενημέρωσης των ενδιαφερόμενων χρηστών. Παράλληλα, σε μια πόλη όπου σχεδόν οι μισοί κάτοικοι (περίπου 48% του πληθυσμού άνω των πέντε ετών) μιλούν στο σπίτι γλώσσα διαφορετική από τα αγγλικά και πάνω από το ένα τρίτο έχει γεννηθεί εκτός Ηνωμένων Πολιτειών, η πολύγλωσση απεύθυνση μέσω κοινοτικών μέσων περιόριζε ουσιαστικά τα γλωσσικά εμπόδια πρόσβασης και ενίσχυε τον διαλογικό χαρακτήρα της καμπάνιας.

Παρά τις διαφορετικές αφετηρίες τους (συντονισμένη δικτυακή αναμετάδοση στη μία περίπτωση, πολυκαναλική παραγωγή περιεχομένου και πολιτισμική διάχυση στην άλλη), και οι δύο πρακτικές συγκλίνουν στην αναδιάταξη της σχέσης μεταξύ οργανωμένου πυρήνα και κοινωνικής περιφέρειας. Οι μέχρι πρότινος απλοί αποδέκτες αναλαμβάνουν λειτουργίες πολιτικής απεύθυνσης, προεκτείνοντας το δίκτυο μέσα από τις δικές τους κοινωνικές σχέσεις. Στον βαθμό που το περιεχόμενο συναντά υπαρκτές ανάγκες και αντιθέσεις, η επέκταση αυτή μπορεί να συγκροτεί νέα ακροατήρια υποστήριξης και να αυξάνει την πίεση για την αναγνώριση συγκεκριμένων αιτημάτων ως κεντρικών πολιτικών ζητημάτων. Η συνάρθρωση της ψηφιακής διάδοσης με την κοινωνική και επιτόπια παρέμβαση δύναται έτσι να υπερφαλαγγίζει τους εδραιωμένους επικοινωνιακούς μηχανισμούς, περιορίζοντας τη δυνατότητά τους να καθορίζουν αποκλειστικά τους όρους της αντιπαράθεσης. Ενδεικτική αυτής της συνολικότερης διαδικασίας είναι η μαρτυρία του Άντριου Έπσταϊν, υπευθύνου επικοινωνίας της καμπάνιας Μαμντάνι, σύμφωνα με τον οποίο η παρέμβασή τους μετέφερε το επίκεντρο της αναμέτρησης στο κόστος ζωής, ενώ η κυρίαρχη πολιτική και μιντιακή εκτίμηση προεξοφλούσε την πρωτοκαθεδρία της εγκληματικότητας και της διαφθοράς.

Εθελοντική συμμετοχή και μετάβαση στην κομματική οργάνωση

Η ενεργοποίηση του κύκλου υποστήριξης αποκτά διαφορετικό βάθος όταν συνδέεται με συστηματική επιτόπια δράση. Στην καμπάνια του Μαμντάνι αναπτύχθηκαν ομάδες εθελοντών με εκπαίδευση, συνεργασία νέων και εμπειρότερων συμμετεχόντων και σταδιακή ανάληψη ευθυνών συντονισμού. Σύμφωνα με τα στοιχεία της καμπάνιας, κινητοποιήθηκαν περισσότεροι από 104.000 εθελοντές, ενώ οι υπεύθυνοι εξορμήσεων ξεπέρασαν τους 700. Η επαναλαμβανόμενη συνεργασία και η ανάληψη ευθύνης δημιουργούν δυνατότητες ανάπτυξης δεσμών εμπιστοσύνης, οργανωτικών δεξιοτήτων και πολιτικής εμπειρίας. Μέσα από αυτές τις σχέσεις, η αρχική υποστήριξη μιας υποψηφιότητας μπορεί

να αποκτά μεγαλύτερη διάρκεια και ευρύτερο πολιτικό περιεχόμενο.

Συγκροτούνταν έτσι ένα ενδιάμεσο πεδίο πολιτικής εμπλοκής ανάμεσα σε δύο διακριτούς πόλους, την απλή, περιστασιακή εκλογική στήριξη από τη μία πλευρά και την απαιτητική, σταθερή κομματική ένταξη από την άλλη. Η σημασία αυτού του «μεσοχώρου» για την ελληνική πολιτική πρακτική μπορεί να εξεταστεί μέσα από την έννοια της «προωθητικής υποχώρησης». Αφενός, προσαρμόζεται στους όρους ενός δυσμενούς συσχετισμού ισχύος, ιδεολογική έκφραση του οποίου αποτελεί η απαξίωση της κομματικής ένταξης, επιτρέποντας την ενεργή συμμετοχή και σε μη μέλη. Αφετέρου, η ίδια η εμπειρία της οργανωμένης παρέμβασης λειτουργεί ως πεδίο ριζοσπαστικοποίησης κοινωνικών τμημάτων που διαφορετικά θα παρέμεναν ανενεργά και ως γέφυρα προς τη μεταγενέστερη οργανωτική τους ένταξη. Ενδεικτική αυτής της δεύτερης δυνατότητας είναι η επισήμανση της συμπροέδρου της NYC-DSA, Γκρέις Μάουσερ, ότι οι πιο ενεργοί εθελοντές της καμπάνιας που δεν ήταν ήδη μέλη εντάχθηκαν στην οργάνωση.

Η στρατηγική αξία αυτού του ενδιάμεσου πεδίου αναδεικνύεται ακόμη καθαρότερα αν εξεταστούν οι συνέπειες της απουσίας του. Χωρίς έναν τέτοιο «μεσοχώρο», η πολιτική σχέση τείνει να συμπιέζεται σε ένα άκαμπτο δίπολο ανάμεσα στην απλή εκλογική στήριξη και την πλήρη κομματική ένταξη, το οποίο οδηγεί σε δύο συμμετρικά αδιέξοδα. Είτε η λογική της κομματικής ένταξης επιβάλλεται αδιαμεσολάβητα, απαιτώντας εξαρχής πλήρη ευθυγράμμιση και καλλιεργώντας μια νοοτροπία ελιτίστικης, κλειστής οργάνωσης που αποξενώνει ευρύτερα κοινωνικά τμήματα, είτε η απλή εκλογική στήριξη διαχέεται ανεπεξέργαστα στο εσωτερικό του κόμματος, οδηγώντας σε χαλάρωση των όρων κομματικής ένταξης. Στη δεύτερη περίπτωση, η υποχώρηση των οργανωτικών και πολιτικών κριτηρίων εκθέτει άμεσα το κόμμα στον κυρίαρχο συσχετισμό ισχύος και ευνοεί την ιδεολογικοπολιτική του υποχώρηση. Ο «μεσοχώρος» επιτρέπει να διατηρούνται διακριτοί οι όροι της κομματικής συγκρότησης, χωρίς ωστόσο να υψώνεται ένα αδιαπέραστο τείχος απέναντι σε όσους αναζητούν μορφές συλλογικής δράσης.

Τοπική πρωτοβουλία και συγκέντρωση της πολιτικής απόφασης

Η μετάβαση στην οργανωτική ένταξη θέτει, με τη σειρά της, το ζήτημα της εσωτερικής δομής και της κατανομής της πολιτικής απόφασης, δηλαδή των πραγματικών αρμοδιοτήτων που διαθέτουν οι οργανώσεις βάσης και τα μέλη για τον σχεδιασμό της πολιτικής παρέμβασης. Στους DSA, η πολυκεντρική διάρθρωση επιτρέπει στις τοπικές οργανώσεις να καθορίζουν προτεραιότητες και να κατανέμουν οργανωτικές δυνάμεις σε συγκεκριμένες παρεμβάσεις. Στο East Bay της Καλιφόρνιας, τα μέλη επέλεξαν στο συνέδριο του 2026 τρεις καμπάνιες στις οποίες θα συγκεντρώνονταν η δραστηριότητα και οι πόροι της οργάνωσης, με αντικείμενο την αποεπένδυση από επιχειρήσεις που συνδέονται με την κατοχή της Παλαιστίνης, την καθολική παιδική φροντίδα και τη φορολόγηση του πλούτου. Αντίστοιχα, η υποστήριξη της υποψηφιότητας Μαμντάνι αποφασίστηκε από το συνέδριο της οργάνωσης της Νέας Υόρκης το 2024. Η τοπική πρωτοβουλία συνδέεται παράλληλα με μηχανισμούς γενίκευσης της οργανωτικής εμπειρίας, όπως η εθνική υποστήριξη και εκπαίδευση για την ανάπτυξη οργανώσεων ενοικιαστών, η οποία αξιοποιεί ήδη διαμορφωμένες τοπικές πρακτικές. Η προωθητική

δυνατότητα αυτής της διάρθρωσης έγκειται στη σύνδεση της συμμετοχής με πραγματική αρμοδιότητα πολιτικού σχεδιασμού και υλοποίησης. Η γνώση των κοινωνικών αντιθέσεων που αποκτάται μέσα στην τοπική παρέμβαση μπορεί έτσι να τροφοδοτεί αποφάσεις για τη συνέχεια της δράσης και, μέσω του συντονισμού και της ανταλλαγής εμπειρίας, την ευρύτερη στρατηγική.

Αντίθετα, στην ελληνική εμπειρία, η κυριαρχία συγκεντρωτικών μορφών λειτουργίας στην Αριστερά δεν αποτελεί απλώς οργανωτική αδράνεια, αλλά συνδέεται άμεσα με τη συγκεντρωτική διοικητική διάρθρωση του πολιτικού συστήματος. Η διάρθρωση αυτή αντανακλά τα κέντρα και τους μηχανισμούς μέσα στους οποίους αρθρώνεται η κρατική εξουσία, η οποία στην Ελλάδα συμπυκνώνεται πρωτίστως στο κυβερνητικό κέντρο. Η συμπύκνωση αυτή έχει σαφείς υλικές βάσεις στη θέση του ελληνικού κεφαλαίου στον διεθνή καταμερισμό εργασίας και στην παγκόσμια συσσώρευση, όπως αυτή αποτυπώνεται στη σύνθεση των κυρίαρχων μερίδων του. Η αναπαραγωγή τόσο του εφοπλιστικού κεφαλαίου, μέσω ειδικών συνταγματικών και φορολογικών εγγυήσεων, όσο και των μεγάλων κατασκευαστικών ομίλων, οι οποίοι σε σύμπραξη με διεθνή κεφάλαια αξιοποιούν κεντρικά ρυθμιζόμενες συμβάσεις και παραχωρήσεις, προϋποθέτει την άμεση διαμεσολάβηση του κεντρικού κράτους. Ακόμη και όταν οι επενδυτικές και αναπτυξιακές αυτές παρεμβάσεις εκτείνονται στην τοπική κλίμακα, οι όροι τους καθορίζονται κεντρικά, ενώ οι δήμοι, στερούμενοι ουσιαστικής δημοσιονομικής αυτονομίας, λειτουργούν ως διοικητικοί ιμάντες που εξαρτώνται από κεντρικά ελεγχόμενους πόρους και χρηματοδοτικά εργαλεία. Παράλληλα, υπό τους όρους της νεοφιλελεύθερης διεθνοποίησης, η εμβάθυνση αυτής της θέσης ενισχύει περαιτέρω τον εκτελεστικό πυρήνα του κράτους, ως τον κύριο μηχανισμό που εσωτερικεύει τις διεθνείς δεσμεύσεις και οργανώνει τις θεσμικές της προϋποθέσεις. Έτσι, ο διαχωρισμός ανάμεσα στη στρατηγική απόφαση και την τοπική εκτέλεση αναπαράγεται διαρκώς μέσα από τους ίδιους τους υλικούς όρους λειτουργίας του κράτους, διαμορφώνοντας το έδαφος πάνω στο οποίο συγκροτούνται και οι κομματικοί μηχανισμοί.

Η συγκέντρωση κρίσιμων δυνατοτήτων παρέμβασης στο κυβερνητικό κέντρο επενεργεί και στην εσωτερική οργάνωση των κομμάτων που προσανατολίζουν τη στρατηγική τους στην πρόσβαση σε αυτό. Στον βαθμό που η κυβερνητική προοπτική αναδεικνύεται σε κύριο όρο πολιτικής αποτελεσματικότητας, ενισχύεται το βάρος της ηγεσίας και του κοινοβουλευτικού ή κυβερνητικού προσωπικού που διαχειρίζονται αυτή την πρόσβαση. Μέσω αυτής της μετατόπισης, ο ιδιαίτερος καταμερισμός πολιτικής εργασίας του κρατικού πεδίου μπορεί να εσωτερικεύεται στην κομματική λειτουργία, συγκεντρώνοντας την επεξεργασία και την απόφαση στο κέντρο και περιορίζοντας τις οργανώσεις βάσης στην εφαρμογή και κοινωνική υποστήριξή τους. Ενδεικτική είναι η περίπτωση του ΣΥΡΙΖΑ, όπου μετά το 2015 η επιλογή υποψηφίων συγκεντρώθηκε σε περιορισμένο κύκλο ανώτερων στελεχών , με τις προτάσεις της βάσης να αποκτούν συμπληρωματικό χαρακτήρα. Η σχετική αυτονόμηση της ηγεσίας από τις εκπροσωπούμενες κοινωνικές δυνάμεις μπορεί έτσι να αποκτά ανατροφοδοτούμενο χαρακτήρα. Η υποχώρηση της οργανωμένης κοινωνικής παρέμβασης ενισχύει την εξάρτηση από το κρατικό πεδίο, ενώ η συγκέντρωση της κομματικής αρμοδιότητας περιορίζει περαιτέρω τη δυνατότητα των λαϊκών τάξεων να επενεργούν στη στρατηγική. Η αποκέντρωση αρμοδιοτήτων και πόρων αποκτά, επομένως, στρατηγική σημασία εφόσον συνδέεται με την

ανασυγκρότηση οργανωμένων κοινωνικών δυνάμεων, ικανών να μεταβάλλουν τον εσωκομματικό συσχετισμό και να διευρύνουν τον έλεγχό τους επί της πολιτικής διεύθυνσης.

Συνολικά, οι εμπειρίες από τις Ηνωμένες Πολιτείες και τη Βραζιλία δεν συνιστούν έτοιμα υποδείγματα προς μεταφορά, αλλά αναδεικνύονται ως διακριτοί κρίκοι μιας ενιαίας προσπάθειας κοινωνικής ανασυγκρότησης. Η γείωση των υποψηφίων στους εργατικούς αγώνες και η σύνδεση της συμβολικής αντιπροσώπευσης με τους υλικούς όρους κοινωνικής αναπαραγωγής, η ανάπτυξη δικτύων ψηφιακής διάδοσης, η συγκρότηση ενός ενδιάμεσου πεδίου εθελοντικής εμπλοκής και η πολυκεντρική οργανωτική διάρθρωση αποκτούν αξία μόνο στον βαθμό που συναρθρώνονται με σαφές πολιτικό περιεχόμενο και στρατηγικό σχεδιασμό. Για την ελληνική Αριστερά, η μακροπρόθεσμη υπέρβαση της κοινωνικής αποδυνάμωσης και της στρατηγικής εξάρτησης δεν μπορεί να προκύψει μόνο από μεμονωμένες επικοινωνιακές ή εκλογικές προσαρμογές, αλλά από την ταυτόχρονη, συστηματική επανασύνδεση της πολιτικής παρέμβασης με τις κοινωνικές αντιθέσεις και την οργανωμένη δράση των λαϊκών τάξεων.

Ο Θοδωρής Πιλάλης, φοιτητής του τμήματος Πολιτικής Επιστήμης και Ιστορίας του Παντείου Πανεπιστημίου